

STROKOVNA EKSKURZIJA V SKOPJE

NEKAJ POPOTNIH VTISOV

Na pobudo kolegic iz društva medicinskih sester v Ljubljani sva se lotili naloge, da za Zdravstveni obzornik napiševa kratek prispevek o strokovni ekskurziji našega društva v Skopje in na Ohrid.

Dne 18. 4. 1974 smo se zbrali na Brniku, se pravi, da gremo s časom v korak in da bomo potovale z letalom. Ne vem, kako so se počutile moje kolegice med vožnjo, vendar moji sosedi prav gotovo ni bilo čisto dobro. Osebnostno pa mislim, da je občutek gotovosti na zemlji le močnejši. V Beogradu smo se presedle na drugo letalo in poletele v Skopje.

Prvi vtis, ki ga človek dobi v Skopju, je pravzaprav velika razsežnost mesta. Mesto leži v kotlini, okolico pa obdajajo zeleni hribi. V mestu so še vedno ostanki ruševin, ki spominjajo na katastrofalni potres leta 1963. Ob pogledu na ostanke železniške postaje in uro, ki se je ustavila ob času potresa, pa človeka spreleti srh in misel na strahotne dogodke ter številne žrtve.

Arhitektura mesta je pisana kakor tudi narodnost in kultura Skopljanecv. Majhne pritlične hiše so vpletene med nebotičnike in številne stanovanjske bloke. Človek ima občutek, da jih zdaj zdaj ne bo več.

Izrazito lepe so mošeje s svojimi ošiljenimi minareti in prav zaradi njih se Skopje razlikuje od drugih zahodnoevropskih mest.

Po ogledu bolnišnic smo se odpeljali na kosilo v hotel na griču. Z griča je bil lep razgled na vse mesto.

Od tod smo kar malo pohitele in nadaljevale pot z avtobusom do Ohrida. Potovale smo mimo Tetova, Gostivara, od koder smo videli lepo Popovo Šapko, vso mogočno in zasneženo. Nadaljevale smo pot mimo Mavrovskega jezera, ki leži več ko tisoč metrov visoko. Za hip smo se ustavile v Mavrovih Hanih, kjer sta nas presenetila mrz in naletavanje snega. Spustile smo se v dolino reke Radice, ki je v tisočletjih izdolbila mogočen in nepopisno lep kanjon. Dobrodušni šofer nas je hotel popeljati do cerkvice sv. Jovana Bigorskega, ki je zelo stara in znamenita, vendar avtobus še prvega hudega ovinka ni zmožel, tako da smo misel na ogled opustili. Na poti v Strugo nas je presenetila noč in peli smo, da je bilo veselje.

Hotel, v katerem smo stanovale, leži na bregu Ohridskega jezera in je presegal vse naše predstave o lepem hotelu; je še nov in opremljen z domačimi izdelki, ki po lepoti in kakovosti dosegajo prav evropski vrh tovrstne proizvodnje. Kar nehote se nam je vsililo vprašanje, čemu vendar toliko teh stvari uvažamo, ko pa imamo vse doma.

Zdramilo nas je lepo sončno jutro, ki nas je kar klicalo na plano.

Ohrid je izredno slikovit. Na hribu, ki se razprostira nad jezerom, je stari del mesta, ki pripoveduje o minulih dneh mnogoterih civilizacij, prav iz zgodnjega obdobja človeštva do danes.

V četrtem stoletju so tod živeli Iliri, nato romanski priseljenci, Slovani pa so naselili mesto v petem in šestem stoletju. V tem času je mesto dobilo tudi ime, ki ga ima še danes.

Ogledali smo si znamenito cerkev sv. Sofije, ki datira iz desetega stoletja. Cerkev ima za sabo burno zgodovino in je bila večkrat obnovljena.

Povzpele smo se na hrib in si ogledale Samuilovo trdnjavo iz desetega stoletja. Samuil je bil ena najbolj tragičnih osebnosti v slovanski zgodovini, v boju je izgubil vojsko in se od žalosti dal oslepiti. S trdnjave je lep razgled na jezero in okolico. Spustile smo se po griču do prve slovanske univerze, ki je bila v času turške vladavine predelana v mošejo in se je takšna ohranila vse do današnjih dni. Občudovale smo številne freske, ki so se ohranile, pa čeprav so bile stoletja dolgo zasute s prstjo.

Po ogledu cerkvice sv. Jovana smo se popeljale z ribiškimi barkami do Ohrida in tako popestrile naše potovanje. V Ohridu smo nakupile še nekaj znamenitih ohridskih biserov in se odpravile v hotel.

Zgodaj popoldne smo se odpeljale na ogled sv. Nauma. Ta samostan je v neposredni bližini izliva Črnega Drima v Ohridsko jezero. To ime je povsem zaslužno, saj ima reka zaradi podvodnega rastja temno barvo. Priznati moram, da je okolica sv. Nauma resnično najlepša, kar sem jih kdaj videla.

Cerkev sv. Nauma je čudovito majhna. Vsa je okrašena s freskami na temnomodri podlagi in z zlatimi ikonami. V niši je grob sv. Nauma in če na grob prisloniš uho, slišiš bitje srca, tako vsaj pravijo. Kar še bi ostale tu, toda morale smo nadaljevati pot.

Vračale smo se prek Ohrida, Bitole, Prilepa, Titovega Velesa. Skopje nas je pozdravilo s številnimi mežikajočimi lučmi.

Zjutraj zarana pa smo že čakale na letalo.

Ob tej priliki bi se v imenu vseh udeleženk želela zahvaliti sestri Sonji Hribernik za organizacijo izleta in sestri Sonji Čuček, ki je tako neutrudno skrbela za razpoloženje.

Lepo nam je bilo in prav je, da bi Društvo medicinskih sester Ljubljana tudi v bodoče organiziralo podobne ekskurzije, ki koristno združujejo tudi ogled prelepe naše širše domovine. Obenem pa bi rada spomnila kolegice na pobudo ekskurzije za prihodnje leto.

V tem svojem opisu se omejujem predvsem na turistični del, za strokovno stran pa bo poskrbela sestra Sonja Hribernik.

Olga Černe, KC Ljubljana

Z OBISKA PO ZDRAVSTVENIH USTANOVAH

V glavnem mestu SR Makedonije smo si ogledale **ginekološko-porodniški oddelek mestne bolnice in pnevmološko bolnico Kozle**.

Ze ko nas je avtobus vozil po ozkih ulicah prav blizu bolnišnice, smo videle cigansko naselje, po ulicah samih pa so nas z glasnim pozdravljanjem spremljali prisrčni ciganski otroci.

Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo je bila zgrajena po potresu. Zgradili so jo Čehoslovaki za darilo prizadetemu skopskemu prebivalstvu. Tu nas je sprejela glavna sestra Zahara Mickova.

V čakalnici je bilo mnogo ljudi — mož, žena in otrok. Zaradi izredne prostorske stiske smo se ustavile v majhni sobici glavne sestre, nekaj nas je bilo celo na hodniku. V treh skupinah smo si nato ogledale ginekološki in porodniški oddelek. Seveda je bilo vse drugače kot pri nas. Vendar nas je presenetila skromnost in čistoča porodnega oddelka. Bolnišnica šteje 150 postelj. Na leto imajo 3500 porodov in 5500 splavov. Žena ostane po porodu 6 dni v bolnišnici.

Področje, ki ga zajema bolnišnica, je izredno veliko, saj je v Skopju le še ena ginekološko-porodniška bolnišnica na severnem delu mesta.

Poleg hospitalne ustanove stoji na dvorišču tudi stavba za ambulantne preglede in pa laboratorij; tudi dispanzerji poslujejo v teh prostorih za vse prebivalce Skopja. V ustanovi je zaposlenih 130 ljudi, od tega 20 zdravnikov. Pomanjkanje medicinskih sester ni tako pereče kot pri nas. Zgrozile smo se nad številom splavov in se pozanimale za indikacije, ki prevladujejo glede na odobritev komisijsko odobrenega splava. Indikacije so zelo široke, prevladujejo pa predvsem socialni problemi. Seveda nas je zanimala učinkovitost in organizacija kontracepcijske službe. Zvedele smo, da je ta služba zelo razvita, saj v zadnjih letih skoraj ne zasledijo matere, ki bi prišla roditi več ko trikrat.

Zahvalile smo se za gostoljubnost in postrežbo ter odšle proti **pnevmoftziološki bolnici Kozle**, kjer nas je nadvse prijazno sprejela glavna sestra Marija Janavska. Bolnišnica stoji visoko na hribu, obdana z zelenjem in povsem ločena od mestnega hrupa. Zgradili so jo Švedi in Norvežani, oba trakta sta povezana med seboj, sistem pa je paviljonski.

Na zdravljenje sprejemajo samo otroke vseh starosti, ki imajo tuberkulozo in pa nespecifične bolezni dihal. Bolnišnica ima 250 postelj, povprečna doba hospitalizacije je 42 dni. V bolnišnici imajo organizirano šolo, svoje učitelje in ravnatelja, šola je tudi verificirana in jo obiskujejo vsi šoloobvezni otroci, katerih hospitalizacija je dolgotrajna.

Opazna je bila tudi skrbna čistoča vseh prostorov — od stranišč, hodnikov, bolniških sob, čajnih kuhinj pa do knjižnice. Delo v bolnišnici je dobro organizi-

rano, delovne obleke osebja — vse od zdravnikov, sester in strežnic pa so vsestransko urejene. Zanimalo nas je, kako dosežejo to s tako malo osebja (2—3 delavke) v likalnici in pralnici. Glavna sestra nam je odgovorila, da si mora tu pomagati s prostovoljkami med strežnicami in sestrami, ki od časa do časa pomagajo po nekaj ur pri urejanju uniform zase in za svoje kolegice. Uspeh, ki je vreden posnemanja!

Centralna kuhinja je urejena sodobno, vsa čista in v vzornem redu. Dolgi hodniki so bili polni cvetja, kar je dajalo bolnišnici še prijetnejši videz.

Sestri, ki dela v enem traktu, je strogo prepovedan vstop v drugega. Organizacija je tako urejena, da ji to niti potrebno ni in je ves delovni čas med svojimi varovanci.

Od bolniškega osebja imajo strežnice vso prehrano v bolnišnici zastonj. Večje količine mleka pa vse osebje.

S prisrčnim stiskom rok in prijetnimi vtisi smo zapustile naše gostiteljice z občutkom, da nam je ekskurzija omogočila pogled v delo medicinske sestre, ki živi in dela med ljudmi z drugo mentaliteto in delovnimi pogoji kot pri nas.

Višja med. s. Sonja Hribernik
Sola za med. sestre, Ljubljana

Spoštovani naročniki!

Te vrstice so namenjene predvsem naročnikom, ki smo jim poslali opomine za neplačano naročnino.

Dobili smo kar precej pripomb — sporočenih bodisi kar na položnicah, nekaj pa tudi v pismih in dopisnicah. Ker pa ne moremo odgovoriti vsakomur posebej, pojasnjujemo tu probleme, ki se ponavljajo večkrat.

Nekatere od naročnic mislijo, da imajo poravnano že vso naročnino in so nam v dokaz poslale fotokopijo položnic. Toda te se pa v vseh primerih nanašajo na vplačilo za leto 1973 ali 1974. Ker pa njihova kartoteka izkazuje dolg tudi za leto ali več nazaj, vpisujemo ta vplačila pač za letnike, ki izkazujejo dolg, in ne za letnik, ki ga navaja naročnik. O tem problemu smo že pisali.

Dalje še vedno dobivamo položnice z nečitljivo napisanimi priimki. Ker jim vplačila ne moremo vpisati, niti jim ne pisati za pojasnilo, ti naročniki še naprej ostanejo dolžniki.

Isto velja tudi za tiste, ki nam nakazujejo denar pod novim priimkom, medtem ko revijo še vedno dobivajo na dekliško ime, ker nam zadevne spremembe niso sporočile, na naše pismeno vprašanje nam pa sploh ne odgovorijo.

Celo o žaljivem tonu v pismih nekaterih naročnic in njihovi odpovedi »vaše revije« pa tu pač ne bi želeli govoriti obširneje.

Prepričani smo, da delamo pri reviji za vas medicinske sestre in druge spoštovane naročnike, vsekakor z željo, da bi vam glasilo koristilo pri strokovnem delu, dvigalo strokovnost zdravstvenega delavca in vas osveščalo v poklicu medicinske sestre. V vseh neupravičenih pripombah in odpovedih vidimo le užaljenost naročnika, ker smo ga pač spomnili, da mora za tisto, kar sprejema, določeno malenkost tudi prispevati. Poudarjamo »malenkost«, ker je revija postala že tako draga, da trenutna naročnina krije le polovico dejanskih stroškov, vse ostalo pa moramo in smo tudi doslej morali kriti z oglasi, subvencijami in prispevki v tiskovni sklad, česar pa je vedno manj. Zato sporočamo, da bo naročnina za leto 1975 višja, kar bomo še posebej objavili.

Tistim naročnikom, ki nam svetujejo, naj jim za vsako leto posebej pošljemo račun in ne za več let nazaj, želimo še enkrat povedati, da delamo s tako malo ljudmi, da tega kratko malo ne zmoremo, sicer pa to tudi drugod ni v navadi; prilagamo pa v vsako drugo številko letnika poštno položnico, da bi naročnik naročnino poravnal. Poudarjamo, da delamo v sila skromnih in dokaj težkih okoliščinah, pač z zavzetostjo, da obdržimo sestrski list »pri življenju«.

Nekaj pripomb smo dobili, da naročniki revije ne dobivajo redno ali pa samo po nekaj številki. Sporočamo, da izhaja revija zdaj štirikrat letno (dve številki pred počitnicami, dve po njih), kar je tudi napisano na drugi notranji strani ovitka. Vemo, da je potreba že zdavnaj pokazala, povečati izdajanje vsaj na šest številk letno. Zopet se pri tem pojavlja finančni problem in druge okoliščine, ki bi zagotovile uspešnost take odločitve. Tistim pa, ki nam sporočajo nerednost v dostavi, sporočamo, da smo v takih primerih še vedno ugotovili, da revija redno odhaja na naslov naročnika, zato je treba nerednost urejevati od naslovljenčeve pošte naprej. Vsekakor pa vas prosimo, da nam vedno sporočite čimprej takšne primere.

Končno še nekaj o uspehu naše odločitve za pošiljanje opominov. Napisali smo in odposlali približno 1200 opominov, za okroglo 8 milijonov din (starih) dolga. To delo nas je stalo 600.000 din, kar smo vračunali v »stroške opomina«. Od tega dolga smo dobili že do danes vplačanih približno 7 milijonov, ostalo pa od vas še pričakujemo. Veliko naročnikov je ob tej priložnosti tudi uredilo oziroma popravilo svoje naslove in priimke, česar smo izredno veseli. Nekaj smo dobili tudi opravičil. Zato se vsem, ki ste z razumevanjem sprejeli opomin, iskreno zahvaljujemo! Olajšali ste nam finančno breme za naslednji dve številki, za naprej pa vas prosimo, bodite redni plačniki in naročniki edine strokovne revije za medicinske sestre pri nas.

Letos zaključujemo že osmo leto Zdravstvenega obzornika. In ko se ozremo nazaj, ugotavljamo, da je revija resnično napredovala. Predvsem se je zvišalo število naročnikov, saj je začela izhajati v 2500 izvodih, danes pa jo tiskamo že v 5200 izvodih. Vsebinsko nam jo je uspelo popestriti. Koliko zadovoljuje to tudi vas, spoštovane naročnike, bi zelo radi vedeli. Zato bi bili prav veseli vaših predlogov in pripomb. V veselje so nam prispevki medicinskih sester samih, saj prav one v zadnjem času prevladujejo med avtorji člankov.

Med. sestre, ki Zdravstveni obzornik odpovedujejo, »češ da jim ni potreben«, o čemer resnično dvomimo, pa vabimo, da se vrnejo med naše naročnike. Užaljenost v tem primeru ni na pravi strani!

Hkrati vas vabimo k sodelovanju, da bo naša revija še uspešnejša v svojem prizadevanju za uresničitev vsebinske zasnove in izpolnitev nalog, ki si jih je zastavila.

Urednica ZO